

АНОТАЦІЯ

Правило І. О. Принцип «перетворення» в системі режисерських методів під час роботи над екранним видовищем. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво». – Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2023.

Зміст анотації. У полі даного наукового обґрунтування є історія розвитку застосування терміну «перетворення» в українській мистецькій традиції. Даний термін важко перекласти на інші мови одним словом у контексті його мистецького застосування та значення. Тож **актуальність** теми дослідження полягає у вивченні цього поняття у різних його аспектах. Визначальним завданням є спроба на основі історії його застосування, розкрити сенс принципу та визначити, яким чином він взаємодіє із засадами мистецького творчого процесу, та що може надати, як принципово нове, для системи режисерської методології, зокрема під час створення екранного видовища. Доробок авторки постає у вигляді художньо-естетичних роздумів, наукових норм і принципів щодо вивчення методу «перетворення» та застосування його елементів на практиці.

Мета дослідження полягає у висвітленні специфіки застосування принципу «перетворення» задля прогнозування та впливу на майбутнього глядача як частини режисерських методів під час роботи над екранним видовищем.

Наукова новизна обґрунтування полягає в тому, що авторкою **вперше** розкрито «п'ятий порядок» методу «перетворення» з метою дослідження механізму досягнення збалансованого застосування перших чотирьох етапів методу (життя – літературний текст – режисура – виконання – глядач) з перетворенням чуттєвого в розумово-асоціативне сприйняття задля здійснення

передових інноваційних результатів у вихованні освіченого митця відповідального перед глядачем.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту концептуально розкриває його тематику. У першому підрозділі першого розділу проаналізовано концепції українського мовознавця та філософа Олександра Опанасовича Потебні щодо природи поняття «чуттєвого образу» в поезії та його вплив на людське сприйняття мистецтва.

Другий підрозділ ґрунтовно досліджує систему «перетворення» у видовищному процесі Леся Курбаса, зосереджуючи увагу на способах акторського існування на сцені за методом «тривання в наміченому уявою ритмі», а також загальному процесі створення символів у театральному видовищі. Розділ фіналізовано аналізом продовження традиції «Майстерні Перетворення». У другому розділі обґрунтування досліджено етапи (порядки) «перетворення» у мистецько-творчому процесі та з'ясовано роль впливу видовища на глядача.

У третьому розділі виведено концепцію можливості застосування принципу «перетворення» в системі режисерських методів під час роботи над екранним видовищем. На прикладі елементів методу в ігровому кінематографі продемонстровано сутнісну особливість даного режисерського підходу. Застосування концепції принципу «перетворення» здійснено також через аналіз особливостей роботи над перетворенням літературного першоджерела у кіносценарій на прикладі роботи авторки над кінопроєктом ігрового повнометражного фільму «Джеря» та над реалізацією документального фільму «Пробуджені війною». Мистецьку складову проєкту виконано у жанрі науково-популярного фільму «Перетворення». У висновках підкреслено актуальність предмету дослідження, перераховано наукові завдання, які вдалось досягти, розкрито практичну цінність предмету для творчого освітнього процесу та галузі аудіовізуального мистецтва загалом.

Теоретичне і практичне дослідження спонукає до пошуку новаторських методів та інноваційних підходів до організації навчального процесу та

відображає основу для подальшої професійної діяльності українських режисерів.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел і додатків.

Ключові слова: *перетворення, розумний Арлекін, екранне видовище, символ, чуттєвий образ, художній образ, видовище, засоби виразності, глядач, мистецтво.*

SUMMARY

Pravylo I. O. The principle of «peretvorennia» (transformation) in the system of a director's methods during work on screen spectacle. – Qualifying scientific work as manuscript.

Scientific justification of a creative art project for obtaining the degree of Doctor of Arts in the specialty 021 «Audiovisual Arts and Production». – Kyiv National I. K. Karpenko-Karyi University of Theatre, Cinema and Television, Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, Kyiv, 2023.

Abstract content. The field of our research is the development history of the application of the term «peretvorennia» (transformation) in the Ukrainian artistic tradition. This term is difficult to translate into other languages with a single word in the context of its artistic application and meaning. Therefore, the study of the concept in its various aspects is **relevant**, and the defining task is to attempt, based on the history of its application, to reveal the sense of the principle and determine how it interacts with the principles of the cinematic creative process and what it can offer as a fundamentally new element for the directorial methodology, especially in the creation of a screen spectacle. The author's work is presented in the form of artistic-aesthetic reflections, scientific norms, and principles for the study of the «peretvorennia» (transformation) method and its practical application.

The purpose of the research is to clarify the specificity of applying the «peretvorennia» (transformation) principle for forecasting and influencing the future audience as part of directorial methods during the creation of a screen spectacle.

The scientific novelty lies in the fact that, for the **first time** in the justification, the fifth stage of the «peretvorennia» (transformation) method is revealed to study the mechanism for achieving a balanced application of the first four stages (life – literary text – direction – performance – audience) by transforming sensory perception into rational-associative perception for implementing advanced innovative results in educating an enlightened artist responsible to the audience.

Scientific substantiation of a creative art project conceptually reveals its subject matter. The first part of the first section of the scientific justification analyzes the concepts of the Ukrainian linguist and philosopher Oleksandr Opanasovych Potebnya regarding the nature of the concept of 'sensory image' in poetry and its influence on human perception of art.

The second subsection thoroughly examines the «peretvorennia» (transformation) system in Les Kurbas' spectacle process, focusing on the methods of actor existence on stage according to the 'duration in the rhythm set by imagination' method, as well as the general process of creating symbols in a theatrical spectacle. The section is finalized with the research of continuing the «Peretvorennia» (transformation) Workshop» tradition. The second section explores the stages (orders) of «peretvorennia» (transformation) in the art creation process and the role of the spectacle's influence on the viewer was clarified.

The third section expresses the concept of applying the «peretvorennia» (transformation) principle in the system of directorial methods during the work on a screen spectacle. The unique essence of this directorial approach is demonstrated with the examples of method's elements in the live action cinematography. The use of the «peretvorennia» (transformation) concept principle was also carried out through the analysis of the peculiarities of work on the transformation of the literary primary source into a film script on the example of the author's work on the feature-length film project «Dzheria», and the realization of a documentary film «Awoken by War». The artistic component of the project is presented in the genre of a scientific-popular film «Peretvorennia» (transformation). The conclusions

emphasize the relevance of the research subject, enumerate the scientific tasks that have been accomplished, and unveil the practical value of the subject for the creative educational process and the field of audiovisual art in general.

Theoretical and practical research encourages the exploration of innovative methods and approaches in organizing the educational process and provides the basis for the further professional activities of Ukrainian directors.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references and appendices.

Keywords: *peretvorennia (transformation), wise Arlekin, screen spectacle, symbol, sensory image, artistic image, spectacle, means of expressiveness, audience, art.*